

**IVÁNC KÖZSÉG
TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE**

2017

Jóváhagyva: 112/2017. (XII.28.) Képviselő-testületi határozattal

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés, köszöntő

2. Ivánc bemutatása - Általános településkép, településkarakter

Fekvése

Településszerkezet kialakulása, gazdasági élet és szerkezet összefüggése

Intézményellátottság

Majorságok

Utcarendszer, telekszerkezet

Telken belüli épületelrendezés

3. Örökségünk - A településképi szempontból meghatározó építészeti, táji és természeti értékek

Régészet

Műemlékek

Épített örökség helyi védelme

Egyedi tájértékek

Egyéb településképi értékek

Természeti, táji értékek

4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása, a település- kép, arculati jellemzők és a településkarakter bemutatásával - településképi szempontból meghatározó területek

Történeti településrész

Átalakuló településrészek

Beépítésre nem szánt terület

5. A településkép minőségi megformálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója, - utcák, terek, közparkok, közkertek

Történeti és átalakuló településrészt nézve

Terepalakítás, telepítés

Magasság

Tetőforma

Anyaghasználat, színek

Kerítések, térfalak

Kertek

Ajánlások beépítésre nem szánt területre

Közterületek településképi útmutatója - utcák, terek, közparkok, közkertek

Fényszennyezés

6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés) kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

A kézikönyv mind a helyben lakó, mind az idelátogató érdeklődő, tájékozódni kívánó emberek számára a település bemutatásával, az értékek megismertetésével tárja fel az épített környezet szépségeit. Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása. Nem típusmeghatározás, hanem a települések egészében fellelhető településszerkezeti, beépítési és építészeti hagyományok, a hagyományt őrző építészeti jelleg meghatározása.

A jellegzetes épületek közé a szegényparaszti, paraszt-polgári (pl. a kisvárosi eklektikus polgárház mintára épített épületeket), lakóházakat, üzletházakat, plébániát, régi iskolát, ipari emlékek közül a malmokat, gabonatórolókat és az egykori grófi birtok jellegzetességeit is számba vettük, ezeket a település karakteres építményeinek tekintettük. Az épületek minősítését helyszíni utcaképi és egyes esetekben udvari szemrevételezéssel végeztük és fényképfelvételekkel igazoltuk.

Számba vettük a kastélyokat, kúriákat, a volt uradalmi – tehát nem a falu társadalmához tartozó lakó-, és gazdasági – majorsági épületeket, volt cselédházakat, magtárakat stb.

A kézikönyv a jogszabály alkotói szerint nem egy merev lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van a környezetével, szomszédjaival, településével. A bejárati kapu, kerítés, a növényzet is meghatározója a települési karakternek ezért fényképfelvételeinken ezekre és a településeken belüli különleges építészeti és tájképi látványokra is tekintettel voltunk.

A történeti településrész lehatárolást az 1856-1860 között készült vármegyei kataszteri térképek alapján végeztük.

2. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA, ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉS-KARAKTER

Fekvése

A település igazgatási területe a Nyugat- Magyarországon, a Kemeneshát déli részén helyezkedik el. Északi határát a fűzfákkal szegélyezett Rába folyó határolja, melynek a község felőli oldalán galériaerdők és tisztások váltakoznak.

Fogadó látvány dél felől érkezve

A településszerkezet kialakulása, gazdasági élet és szerkezet összefüggése

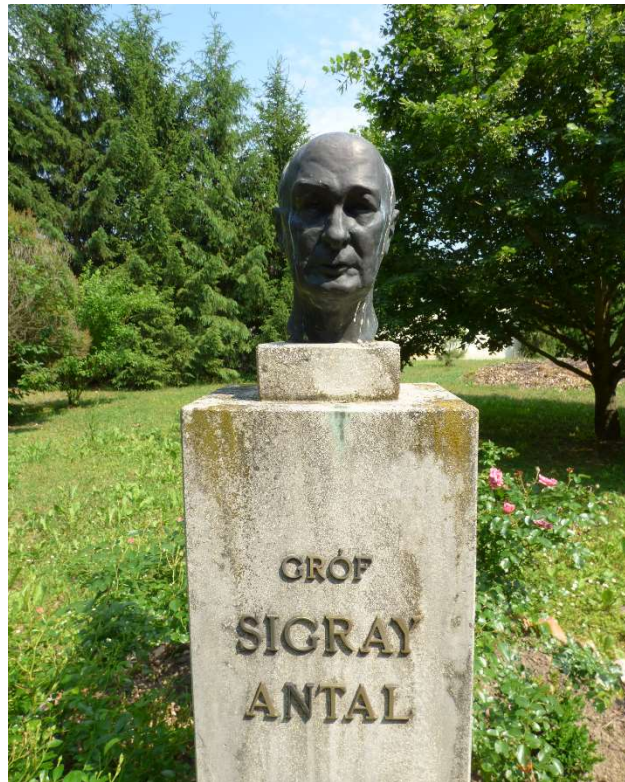
A terület megtelepülése két részben történhetett. Az első időkben az állatok legelésére alkalmas területek, a Rába ligeterdei kínáltak jó feltételeket, így a vízpart feletti dombtetők népesültek be. A kastélydomb oldalán volt a korai településmag, a Lak. Ehhez 1336-ban már szántók is csatlakoztak, majd fokozatosan kialakult a jobbágyfalu a Laktól kissé délre. A falu tengelyében az észak-déli esésű patak völgy állt, erre merőlegesen alakultak ki a telkek.

A falu természetes határa északon a Rába, amely éles kanyarulatokban folyik, bezárva az öntésnek nevezett ártéri területeket. A keleti természetes határt a Berki patak alkotja. A nyugati határvonal a Bak-árok, majd dél fele haladva a Lugos patakhoz kapcsolódó egykori faluhelyek területe a Lugosi rét.

Az idők során a Rába medrét valamelyest szabályozták. Erről tanúskodik a területen felfedezhető holtág, amelyet Sigray József 1827-es mederátvágása eredményezett.

A mai közigazgatási terület nagy részét erdők borították, amelyet az 1600-as évek közepétől kezdték feltörni a jobbágyok, az erdőterületet kiirtották és a területet szántóként művelték. A Sigray család meghatározó szerepet játszott a község történetében, fejlődésében. 1724-ben bárói majd grófi címet kaptak. A kuruc harcokat követően a XVIII. században a tartós békeállapottal együtt bekövetkező gyors népességnövekedés következtében megindult a korábbi visszaerdősödött területek újbóli művelése és új irtások kialakítása.

1745-ben az uradalom középpontját Surányból Iváncra helyezték. Új barokk kastély és majorság építésébe fogtak. 1896-ra azonban kastély állaga annyira leromlott, hogy újraépítették, Brenner János tervei alapján. Az 1920-as években lovardát, intézőlakást (Bubblaház) építettek a kastélyhoz.

A két világháború között a paraszti birtok szerkezetét a folyamatos aprózódás jellemezte. Az 50-es években az egykori uradalmat államosították, hamarosan végleg feldarabolódott. A kastély új funkciót nyert, ma szakosított otthon.

Intézményellátottság

Az óvoda a környező településekkel együtt létrehozott megállapodás keretében működik a Csákánydoroszlói Általános Művelődési Központ Tagóvodájaként. A Petőfi Sándor utca 6. szám alatt álló 17 férőhelyes intézmény az Orvosi rendelővel egy épületegyüttest alkot. Megfelelő zöldfelülettel rendelkezik. Hegyhátszentmártonból is érkeznek gyerekek.

Kossuth Lajos utca 80. A kötelező Könyvtári feladatellátás itt található.

2015-ig itt működött az alsó tagozatos művészeti iskola, de sajnos a községben élők a szabad iskolaválasztásnak „köszönhetően” nem Ivánra, a lakóhelyükre, hanem más település oktatási intézményébe írátták gyermeküket. Mivel nem érte el a törvényben előírt minimumot a tanulólétszám, a több száz éves büszke múlttal rendelkező intézmény kénytelen volt bezárni kapuit. A felső tagozat Csákánydoroszlóban van.

Művelődési ház a Petőfi Sándor utca 1-ben található. 100 férőhelyes.

A sportpálya a 346/4 hrsz-on található, öltözővel rendelkezik. A nagyobb községi rendezvényeket is a sportpályán tartják, tehát egyben rendezvénytérként is szolgál.

Majorságok

A településen az idők során több, történeti múlttal is rendelkező major alakult ki. A belső majorban, amely a kastélyhoz tartozott, jelenleg több mezőgazdasági vállalkozás működik.

A településtől keletre fekvő, szintén volt grófi „Hosszúpusztát” idegenforgalmi vállalkozás hasznosítja. A tulajdonos lovas - turisztikai központot épít, az épületek felújítása folyamatban van, s új fedett lovardával egészül ki.

A településtől délre, mintegy 0,5 km-re újabb létesítésű volt TSZ majorban (Új Major) broyler csirkét nevelnek.

A külterületen szőlőtermesztést nem folytatnak.

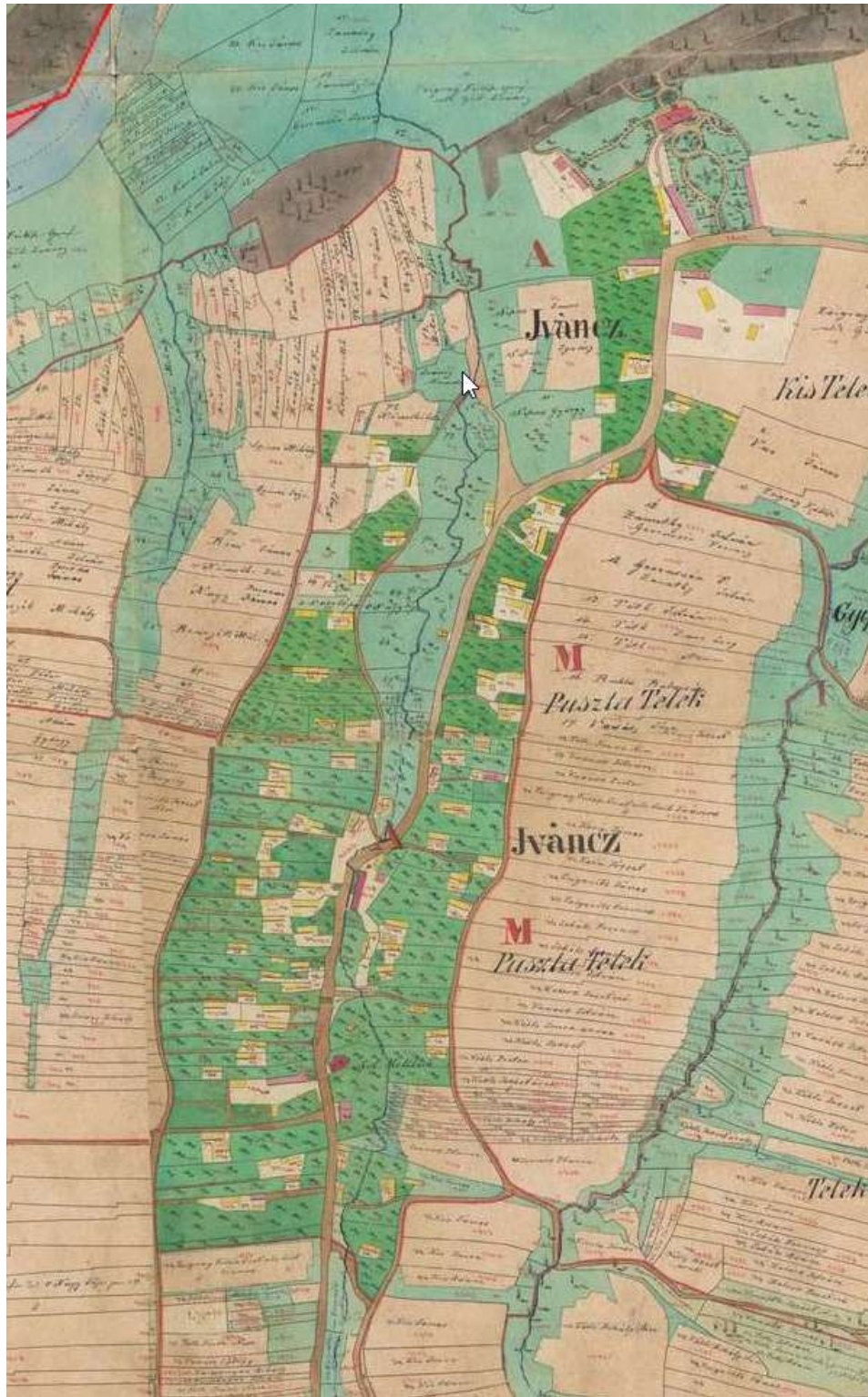
Lakos száma ez év elején 682 fő volt, amelybe a Szakosított otthonban élő 240 főt is beleszámítják. A településkép tiszta rendezett. Az infrastruktúra hálózat teljes körű, a szennyvízelvezetés is közüzemi csatornahálózattal megoldott

Utcarendszer, telekszerkezet

Utcarendszere összetett szerkezetű. Az 1858-60 között készült kataszteri térképen a patak völgyben futó fő utca, a Kossuth Lajos utca nyomvonalvezetése azonos a maival, ugyanígy a nyugati domboldali Dózsa György és a keleti domboldali Thököly Imre utcáké is. Az eltérés annyi, hogy a fő utca északi szakasza mentén alig, a déli szakasza mellett szellős csoportokban vannak épületek. A Dózsa György útra is a ritka, főleg mélyen a telek belsejében található beépítés jellemző, a Thököly Imre utca mellett is egymástól távoli házcsoportok állnak.

A Petőfi Sándor utca mint Hegyhátszentmártonba vezető út létezett, de beépítve nem volt.

A felső major mellett a Táncsics Mihály utca még nem látható.

Kivonat Vasvármegye 1856-1860 között készült kataszteri térképéből

Közelmúltban készült légi fotó

Az eredetileg a keleti és nyugati dombtetőn futó szembenéző egyoldalas utcás településszerkezet a mai közút megnyitásával egyrészt lehúzódtott a völgybe, másrészt a keleti telekvégi út Thököly utca néven kétoldalt beépített önálló utcává vált, a nyugati oldali telekvégi út beépülése pedig napjainkban zajlik.

A 3 kanyargó utca és átkötéseik, a belső major körül alakuló hurok, valamint a Hegyhátszentmárton felé vezető út menti nyúlvány összetett településszerkezetet eredményezett.

A Kossuth Lajos utcát kísérő ligetes patakmeder

A telekszerkezet fésűs, az utcákra merőlegesen felfűzött telkek sorakoznak. Jellemző a telekcsíkok egymás mögötti megosztódása, sok megegyezésen alapuló megközelítési lehetőséggel bíró belső telek van. Keskeny telkek (10-12 m) halmozottan nem fordulnak elő. A telkeket pihenőkert- zöldség és gyümölcsöskert megosztásban használják, a kisállatok, a különféle baromfi szabad tartása jellemző. Nagyállatok elvértve vannak.

Telken belüli épületelrendezés

A beépítési mód általánosan oldalhatáron álló. A csurgó távolságot gyakorta meghagyják. Egy-két helyen fellelhető a lakó és gazdasági épületek udvar köré csoportosítása, ellenkező oldali beépítésekkel, de nem jellemző.

Hosszúházak és rövid utcai szakasszal rendelkező hajlított házak egyaránt vannak. Néha feltűnnek utcával párhuzamosan épített, nem zárt sorú lakóházak hátranyúló épületrész nélkül.

3. ÖRÖKSÉGÜNK, A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, MŰEMLEKI, TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

Régészet

Halmok Hegyhátszentmárton és Ivánc határán (063/2, 0229 hrsz.)

Dózsa György utca 10. (93, 92, 97 hrsz.)

Római katolikus templom (306 hrsz.)

Felvezető út (2, 5, 215/1, 215/8, 214/2, 1/10, 214/5, 6/1 hrsz.)

Gyipáros (016/4 hrsz.)

Műemlékek

R.k. templom

Kossuth Lajos utca 74. 306 hrsz.

Műemléki környezet: 301, 214/5, 303, 304, 305, 307, 137, 139, 141/1 hrsz.

Templombelső

Oldalbejárat

Sigray-kastély

Kossuth Lajos utca 1-9. 1/10, 1/2, 2, 3/1, 3/2 hrsz.

Műemléki környezet: 058/33, 058/30, 058/32, 6/1, 215/4, 04, 03, 021, 037/5, 037/4, 037/3, 054/1, 060/1, 060/2, 064, 7, 4, 215/8, 215/1, 214/5 hrsz.

Főhomlokzat

Parkra néző homlokzat

Kiskastély

Dinamóház

Kútház

Útmenti feszület

Kisrákosi országút végén 0112 hrsz.

Műemléki környezet: 0111/6, 0115/14 hrsz.

Épített örökség helyi védelme

Területi

Utcaképi védelem alatt áll a Petőfi Sándor utca északi oldala a 13-as szántól a 37-es számig.

Egyedi védelem:

A Sigrayak által emelt épületek

Középületek

Kossuth Lajos utca 105., hrsz.:144
Rk. Plébánia építési év: 1911

Kossuth Lajos u. 119., hrsz.: 196
Volt jegyzőség, ma Önkormányzati Hivatal

Kossuth Lajos u. 119., hrsz.: 215/1
Volt gazdatiszti ház, ma magánlakás

Belső major, istállóépület

Kossuth Lajos utca 34-40 hrsz.: 257, 259, 260,
261 - Bubbla ház – magánlakások

Szentklárapuszta, hrsz.: 0202/2
Sigray kúria, ma vadász szálló

Hosszúpuszta, szállások lóistálló

Népi épületek

Dózsa Gy. u. 1. 303 hrsz - Lakóház

Dózsa Gy. u. 1. 303 hrsz – pajta

Dózsa Gy. u. 44. 136/1 hrsz

Kossuth L. u. 127.

Kossuth L. u. 27. – Életveszélyes állapota miatt lebontották

Kossuth L. u. 27. - Pajta

Kossuth L. u. 56. – Lakóház

Kossuth L. u. 64. – Lakóház

Kossuth L. u. 67. – Lakóház

Kossuth L. u. 71.

Kossuth L. u. 81. – Lakóház

Kossuth L. u. 87. – Lakóház

Petőfi S. u. 13. – Lakóház

Petőfi S. u. 23. – Lakóház

Táncsics M. u. 8. – Lakóház

Dózsa Gy. u. 42. – Lakóház

Kossuth L. u. 48. – Lakóház

Kossuth L. u. 143. – Lakóház

Petőfi S. u. 16. – Lakóház

Petőfi S. u. 17. – Lakóház

Petőfi S. u. 27. – Lakóház

Petőfi S. u. 29. – Lakóház

Petőfi S. u. 31. – Lakóház

Petőfi S. u. 35. – Lakóház

Petőfi S. u. 37. – Lakóház

Petőfi S. u. 41. – Lakóház

Petőfi S. u. 43. – Lakóház

Thököly I. u. 70. – Lakóház

Kossuth L. u. 90. 316 hrsz– Lakóház

Kossuth L. u. 92. 317 hrsz– Lakóház

305 hrsz – Lakóház

252 hrsz – Lakóház

245 hrsz Kossuth L. u. 14.– Lakóház

Egyedi tájértékek

1. Sigray kastély, Kossuth Lajos u. 1-3. (1/10 hrsz.)

Barokk stílusú kastély, műemlék.

2. Majorsági kapu, Kossuth Lajos u. Millecentenáriumi emlékliget (215/4 hrsz.)

Kovácsoltvas kapu, a régi majorság bejárati kapuja.

3. Római Katolikus templom Kossuth Lajos u. 74. (306 hrsz.)

Szent Miklós plébánia templom, szecessziós stílusban épült, három hajós, kódissállásos főbejárattal, altemplomi kriptákkal

4. Feszület, Kossuth Lajos u. 80. (307 hrsz.)

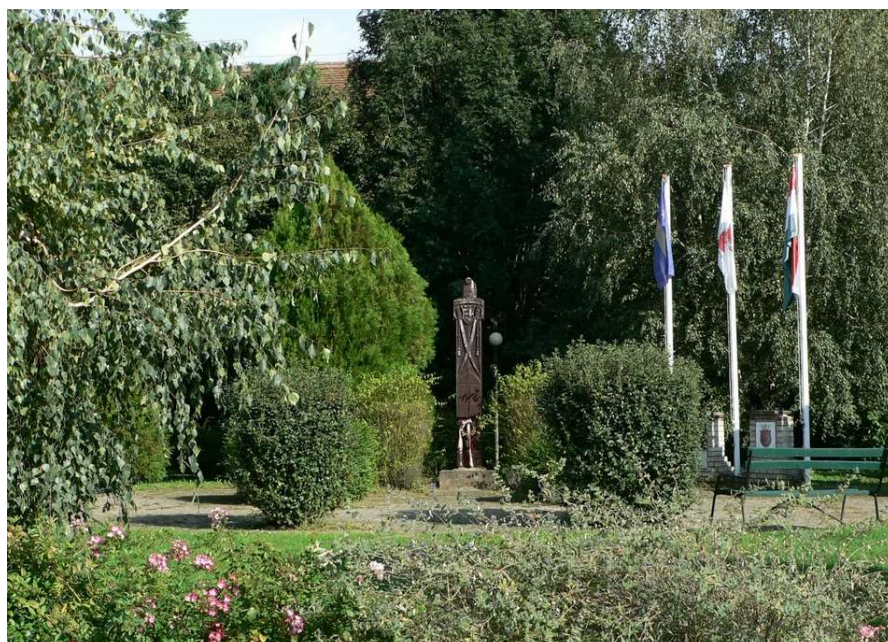
Az I. világháborúból hazatérés emlékére állított mészkő feszület.

5. Nepomuki Szent János szobor, Kossuth Lajos u., Millecentenáriumi emlékliget (215/4 hrsz.)
A szobor eredetileg a kastély bejárat mellett állt.

6. Kopjafa, Kossuth Lajos u., Millecentenáriumi emlékliget (215/4 hrsz.)
A Kossuth zászlói alá sereglett ivánci nemzetőrök tiszteletére lett felállítva.

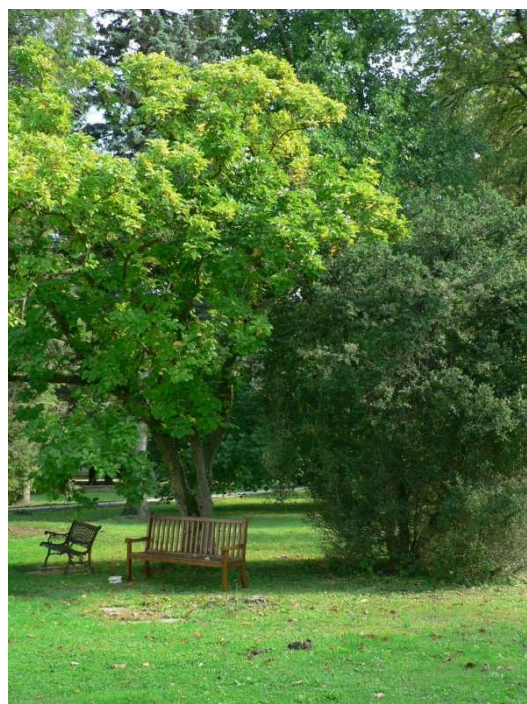
7. Sigray síremlékek, temető (207 hrsz.)

Terméskő síremlékek feliratai olvashatatlanok.

8. Sigray kastély parkja, Kossuth utca 1-3 (1/10 hrsz.)

A kastély parkjához Rába-völgyperemi, ill. galéria erdők és mocsaras, ill. gyepterületek csatlakoznak. A tájképi jellegű park több idős tű és lomblevelű fát is tartalmaz.

9. Millecentenáriumi emlékliget, Kossuth u. (215/4 hrsz.) volt majorsági terület

Több, a településsel kapcsolatos kultúrtörténeti érték is itt nyert elhelyezést (a kastély régi kovácsoltvas díszkapuja, új kerámia szökőkút). Díszcserjék, sétaút, pihenőpadok színesítik a parkot.

10. Erdésház, az Őriszentpéterre vezető út mellett (0202/1 hrsz.)

Külterületen, kisebb erdő közt álló felújított épületet jelenleg az erdőgazdaság vadászházként használja.

11. Világháborús emlékmű Kossuth Lajos utca. 74. (306 hrsz.)

Római katolikus templom kertjében lévő emlékmű és emléktáblák.

12. Rábai kavicszátony Rába folyó Ivánc feletti szakasza

Folyóvízhez kapcsolódó képződmény, természetes mederállapotú, fűz-, nyár galéria erdővel kísért, meanderező kavicszátony.

13. Halastó, faluszélen (038/3 hrsz)

A meredeken leszakadó fennsík perem alatti, forrás által táplált mesterséges kis tó. Az angolkert keleti szélén található, a kastélykert volt dísztava.

14. Idős szürkenyár, a falu és a Rába folyó között (058/33 hrsz.)

1 méteres törzsátmérő, különlegesen szép forma, hatalmas példány.

15. Hosszúpuszta major, a falu északi határán, a Sigray kastély alsó kapujánál (034/2 hrsz.)
Sigray Antal építtette, több majorsági épület, mely téglából készült, cserép fedéssel.

16. Fasor, a falutól keletre É - D irányban húzódik (022 hrsz.)

1,2 km hosszú fasor. Hosszúpuszta majorsági épületekhez vezető út két oldalán korai és zöld juharokból álló fasor.

17. Plébánialak, Fő utca 105. (144 hrsz.)

Sigray gróf építtette a 20. század elején, díszített homlokzattal, polgári ház megjelenéssel.

18. Lakóház, Kossuth utca 56. (277 hrsz.)

Lakóépület, homlokzatán egyszerű díszítés, mely szép és arányos.

19. Istállóépület, Dózsa György utca 1. (73 hrsz.)

Tornácos, emeletes. Egyedülálló megoldás az alul tornácos, istálló.

20. Bubbla ház, Kossuth utca 34-40. (257 hrsz.)

Sigray gróf felesége amerikai volt, az ő személyzete számára épült a ház, amerikai stílusban.

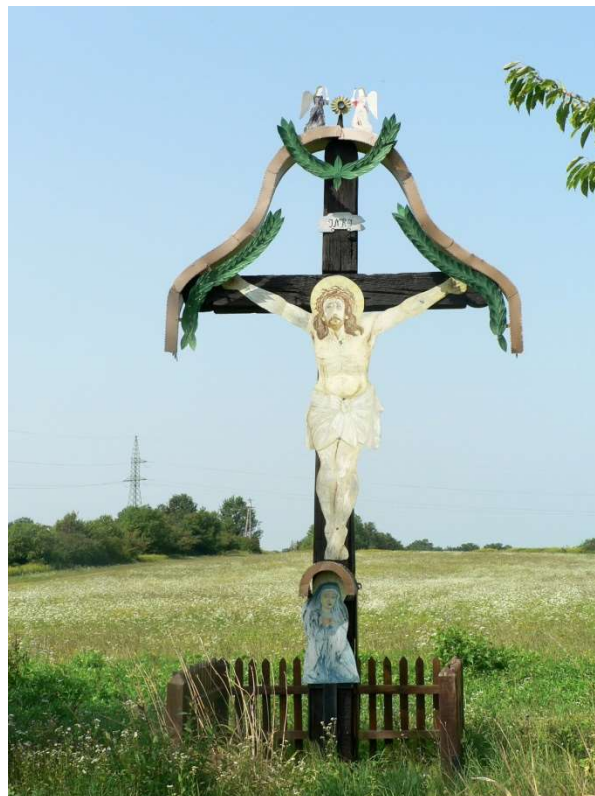
21. Intézőlakás, Kossuth utca 2. (215/1 hrsz.)

Sigray gróf építtette az uradalmi intéző részére, arányos, vakolatdíszes épület, a sarkokon csavart oszlopdíszítéssel.

22. Feszület, az Őrszentpéterre vezető út mellett (0112 hrsz.)

A hozzákötődő történet miatt nagy becsben tartott emlékhely, festett pléh Krisztus alul Szűz Máriával. Az önkormányzat 2012-től célul tűzte ki a település kül- és belterületén található útszéli fa és kőkeresztek felújítását. Az utókornak célzott átörökítés vezérelte céllal folyamatosan végzi a tevékenységet az önkormányzat pályázati források, saját erő és a közmunkaprogram adta lehetőségek kihasználásával.

Egyéb településképi értékek

Sigray Antal szobra

Szobrok a Millecentenáriumi emlékligetben

Trianoni emlékmű

Június 4. a Nemzeti Összetartozás Napja Magyarországon, a nemzettest szétdarabolásának állít emléket. Egyre több település büszkélkedhet ezen alkalomra emelt emlékezést és nem felejtést idéző emlékhellyel.

Iváncon 2014-ben a trianoni békediktátum 94. évfordulóján az Önkormányzat fakeresztet állított fel, ráfeszítve a történelmi Magyarország ábrázolását, alatta az apostoli címer.

Kopjafa

Az Ivánacról Hortobágyra kitelepítetteknek emléket állító kopjafa.

1956-os emlékmű a templomkertben

Iváncon a Szent Miklós Római Katolikus Plébániatemplom kertjében került elhelyezésre az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójának emléket állító úgynevezett Büszkeségpont Emlékmű. A hatvan évvel ezelőtti történések nagy hatást gyakoroltak az egykor Iváncon élők életében. Az Ő tiszteletükre állított emléket Ivánc Önkormányzata 2016-ban.

Az 1956-os Emlékbizottság megbízásából a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány által kiírt pályázat keretében valósult meg az emlékmű.

Gulag emlékmű

A kormány a 2015-2017-es évet a 70 évvel ezelőtt a Szovjetunióba hurcolt politikai foglyok és kényszermunkások emlékévé nyilvánította. Ez alkalomból pályázati kiírást jelentetett meg a Gulág Emlékbizottság, melynek eredményeképpen Ivánc Község Önkormányzata támogatásban részesült. A második világháború lezárásának 70 évfordulóján kiírt pályázat az emlékeztetést tűzte ki céljául.

Már csak kevesen emlékeznek arra a napra, amikor április 8-án – tehát a „felszabadulást” követően – orosz tiszt érkezett a faluba és elrendeltette a 16-45 év közötti férfiak összedoboltatását az iskola elé, háromnapos élelemmel és ruházattal, föbelövés terhe mellett. Cél: a Zalában, harcokban megrongálódott vasútvonal helyreállítása volt. 116 fiatal férfi gyűlt össze majd indult útnak. Hamar kiderült, hogy nem a zalai dombok alá tartott a menet. A végső úti cél a Szovjetunióban található munka és fogolytábor, a GULAG volt.

Ivánc közössége számára kiemelkedően fontos a társadalmi emlékeztet átadása a jövő generációi számára. Ezért döntött úgy az Önkormányzat, hogy olyan „monumentum”-ot alkot, amely méltó módon tisztelg az elhurcoltak előtt. Az emlékművön mind a 116 nevet feltüntették.

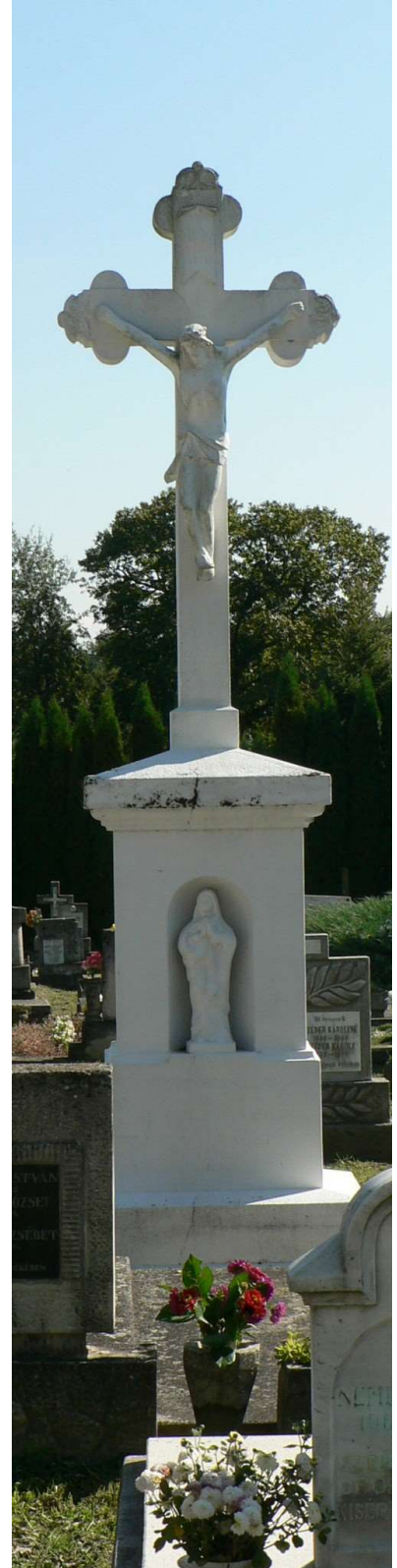

Feszület szántó föld közepén

Feszület a Thököly utcában

„Mindenki keresztje” a temetőben

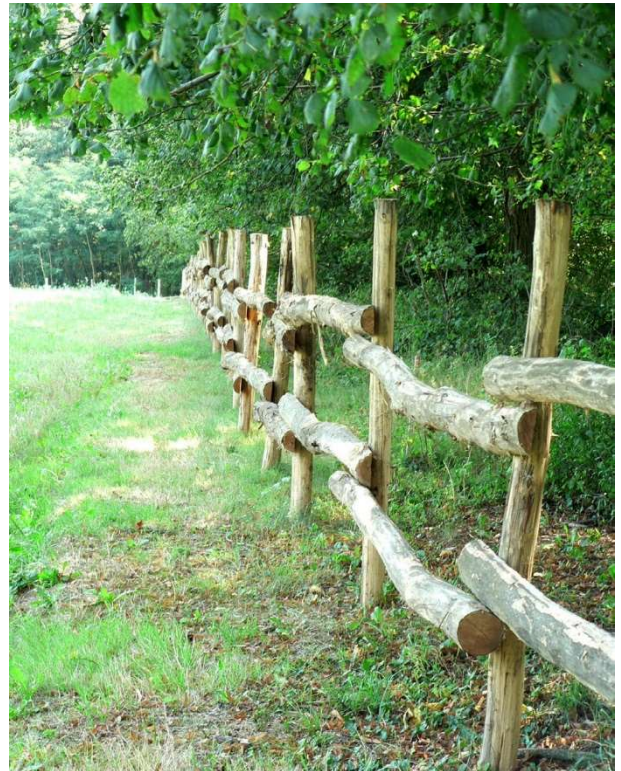
Mária szobor, Kossuth utca 109.

Tanítók fája

Természeti táji értékek

Ivánc területén egyaránt megfigyelhetünk dombos és sík felszíneket. Meghatározó a legelők látványa, amelyek hol szántókkal, hol erdőkkel határosak. Ez a mozaikosság kedvező képet ad a település külterületéről. Kellemes érzetet, benyomást tud kelteni egy fából készült, kicsit rusztikusan kialakított karám, amely őrzi a békésen legelésző állatokat, de mégis belesimul a táj képébe. A fasorok, erdősávok is értéket képviselnek, hiszen azontúl, hogy változatossá teszik a látványt, ökológiai szerepük is jelentős.

Emlékhelyek – Lugos falu helye

A helyet és környékét a múltban Lugosnak nevezték. Története az Árpádok koráig nyúlik vissza. 1181-ben III. Béla király az ország határvidékén fekvő Lugos birtokot a Gatal nemzetségbeli Gergelynek adományozta. Gatal nembeli „Nagy” Gergely és utódai, az ivánci Ajakosok a Lugos-patak völgyében hét falut alapítottak: Németlugost (Németfalu), Szentmártonfalvát, Lugosvásárhelyt, Mikefalvát, Cenkmolnát, Alsólugost és Felsőlugost.

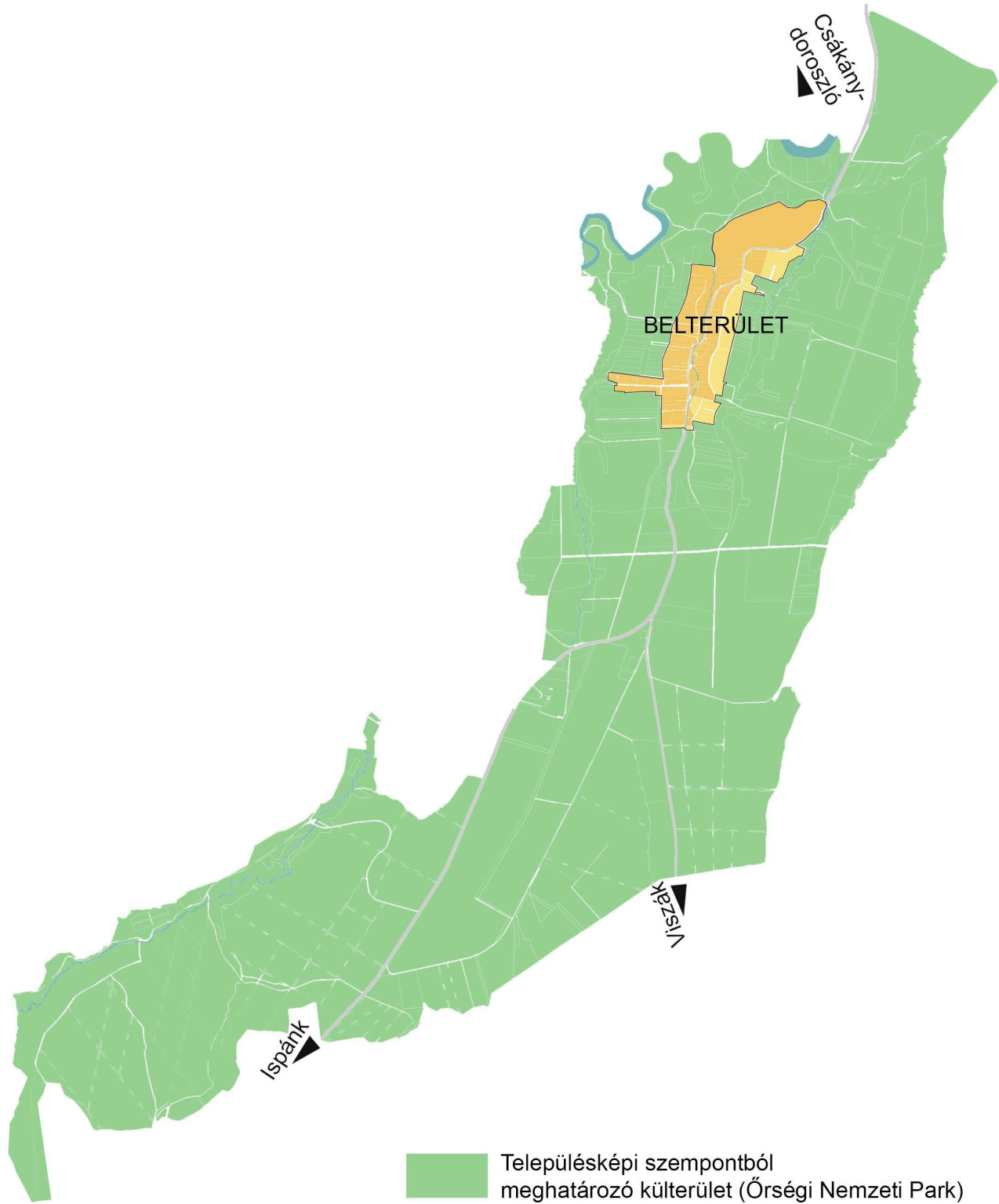
A virágzó állapotnak a törökök 1588. évi támadása vetett véget. A lakosok elmenekültek, az elpusztított falvak helyét erdő verte fel. A török kiűzése után az új földesurak, a Sigrayak megpróbálták életre kelteni a pusztává lett településeket. Németfalu és Lugos az Ivánci uradalom majorjai lettek. Az itteni major szarvasmarha- és juhállományának ellátására a Lugos-völgye hatalmas területű erdei legelői szolgáltak. Később az országút mellett épített csárdájáról vált ismertté Lugos.

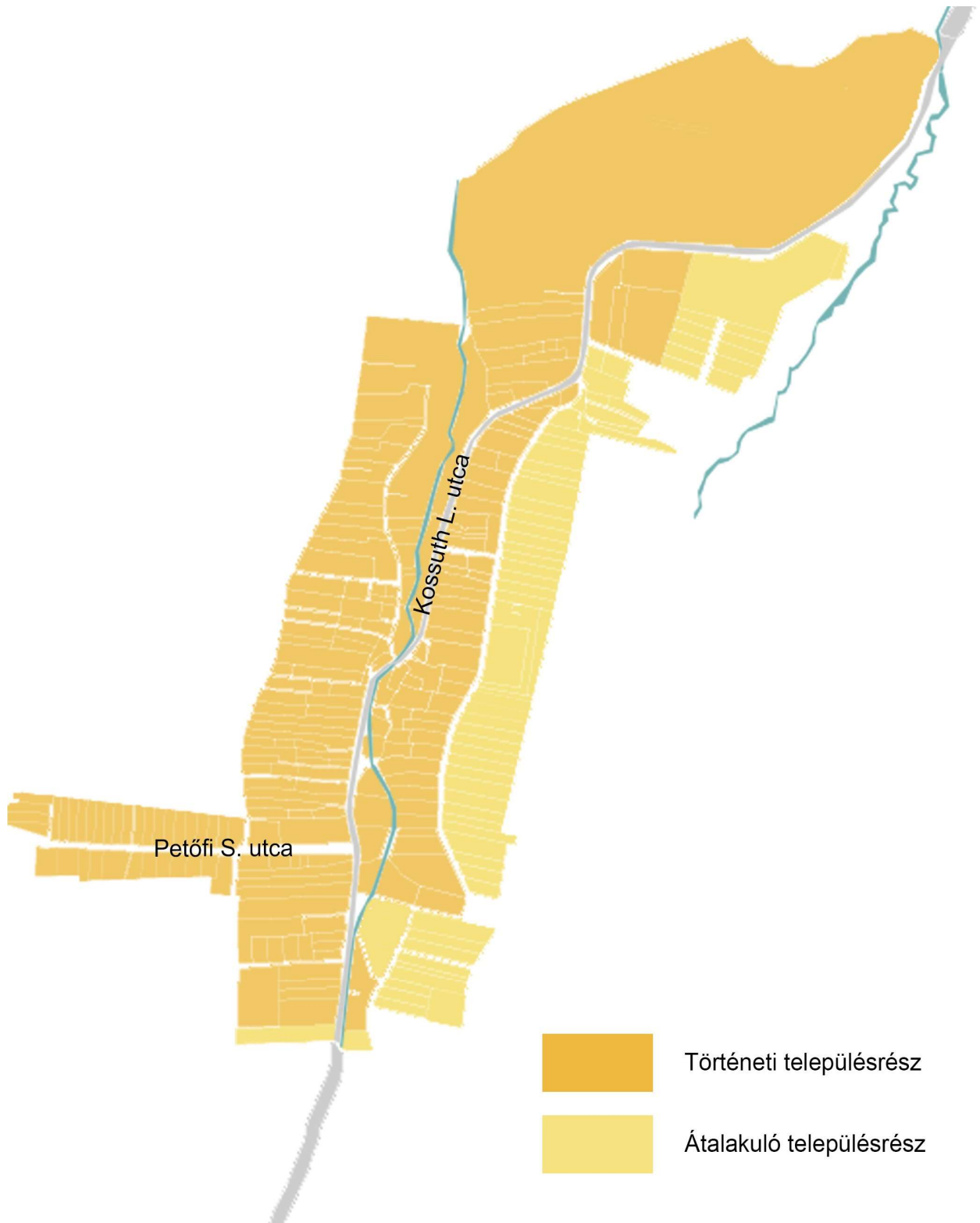
A századforduló táján érte el a lélekszám a tetőpontot, közel ötvenen éltek itt: a korcsmáros, a majorgazda, a két béres, a három ostoros, a gulyás, a szénégetők és családjaik. 1922 nyarán a gróf Sigray Antal által támogatott nyugat-magyarországi felkelők déli csoportjának gyülekező helye volt. Innen indult ki a trianoni békediktátum során az Ausztriához csatolt területek visszaszerzésére indított utolsó fegyveres felkelés. A csapatot Apáthy László százados, a Lajtabánság kormányzótanács volt elnöke vezette. 1950-ben a majort végleg felszámolták a „külsőterületi lakóhelyek”-et a hatóságok megszüntették.

Lugost 2007. július 21-én a Nyugat-magyarországi felkelés emlékhelyévé avatta Ivánc és Viszák közössége.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ, ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, A TELEPÜLÉSKÉP, ARCULATI JELLEMZŐK ÉS A TELEPÜLÉSKARAKTER BEMUTATÁSÁVAL

Településképi szempontból meghatározó területek

Történeti településrész

A történeti településrész, a legrégebben beépült községmag, az 1856-1860 között készült vármegyei kataszteri térkép alapján lett lehatárolva. Továbbá ide lett sorolva a Petőfi Sándor utca is, mivel a helyiek kialakítását a falu történetében jelentős eseményként őrzik emlékezetükben. Helyi jellegzetesség a telekcsíkok egymás mögötti megosztódása, sok megegyezésen alapuló megközelítési lehetőséggel bíró belső telek van.

A beépítési mód oldalhatáron álló, amely egy-két helyen átvált az ellenkező oldalhatárra. Az épületek formája hosszúház, vagy utcavonalon hajlított ház, de akad utcavonallal párhuzamosan elhelyezett nem túl nagy traktusmélységű hosszúház jellegű is. A gazdasági épületek általában egybeépültek a lakóépülettel, a keresztbe beforduló belső épületszárny, pajta nem jellemző.

Az előkert mérete változó, vannak előkert nélküli házak, de általános az 1,0-től 5,0m-ig terjedő és sokszor előfordul mélyen a telken belül álló ház is. A tetőgerinc hosszúház esetében utcára merőleges, hajlított házon utcával párhuzamos, majd az udvari szárnyon befordul utcára merőleges irányba. Csonka kontyot gyakran alkalmaznak. A tetőhajlásszög 30-45°.

A kerítések oszlopok között változatos kialakítású fémrács, farács, kő vagy beton lábazattal, néhol sövény is neveltek. A mellékutcákban gyakoribb a drótkerítés és a sövény.

Átalakuló településrész

Iváncon ez a településkarakter csak a keleten húzódó Thököly Imre utca keleti teleksorát jellemzi. Később beépült településrészek.

A beépítési mód itt is oldalhatáron álló, széles és szabálytalan alakú telken áll szabadon állóan épület. Befoglaló formájuk általában tömörebb, négyzetesebb, vannak kockaházak is. Gazdasági épület nincs mindenhol, ahol van, egy-két kivételtől eltekintve elkülönül a lakóépülettől.

Az előkert mérete változó, többnyire 3,0 - 5,0m körüli, két esetben jóval beljebb épült a lakóház. A tetőgerinc iránya változatos. Teljes lekontyolást, sátoztetőt gyakran alkalmaznak. A tetőhajlásszög 30-45°.

A kerítések oszlopok között változatos kialakítású fémrács, farács, sok helyütt lábázat nélkül. Igen gyakori a drótkerítés és a sövény.

Beépítésre nem szánt területek

Beépítésre nem szánt területek között a legjelentősebb kiterjedésűek a külterületi mezőgazdasági, erdőművelési területek, amelyek megjelenésükkel nagyban formálják a település képét. A szántóföldek nagytábláinak egyhangúságát oldja fel a különböző növénykultúrák váltakozása, a mezsgyerendszer. A jellegzetes vidéki táj képéhez hozzátartozik egy szépen gondozott búzamező, szélén gyepes sávokkal. Egy feltáró út is mennyivel hangulatosabb tud lenni, ha fasorok szegélyezik.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI MEGFORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK: ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA, - UTCÁK, TEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

Kossuth Lajos utca északi vége

Kossuth Lajos utca középső szakasza dél felé nézve

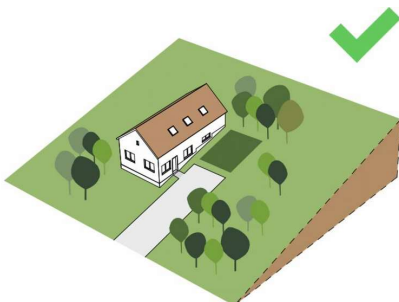

Dózsa György utca

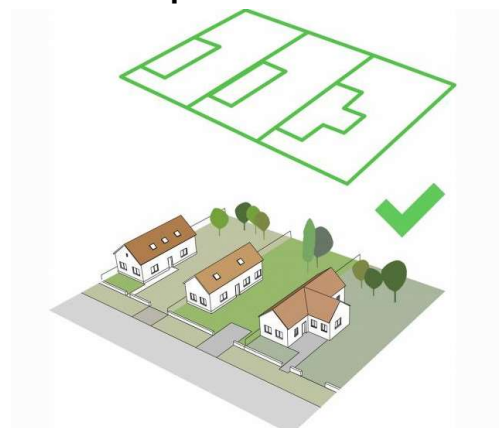
Telepítés

Épület elhelyezkedése, tetőgerinc utcához való viszonya. Az előkert mérete a domborzati viszonyoktól függ, változó. A Kossuth Lajos utca Keleti oldalán a tetőgerincek zömében merőlegesek az utcára, a nyugati oldalon szakaszonként vegyes kialakításúak. A Petőfi Sándor utcában döntő többségben utcára merőleges irányultságúak a tetőgerincek. A Thököly Imre utcában szakaszonként eltérően párhuzamos és merőleges, ugyanez a helyzet a Dózsa György utcában is.

Terepkialakítás

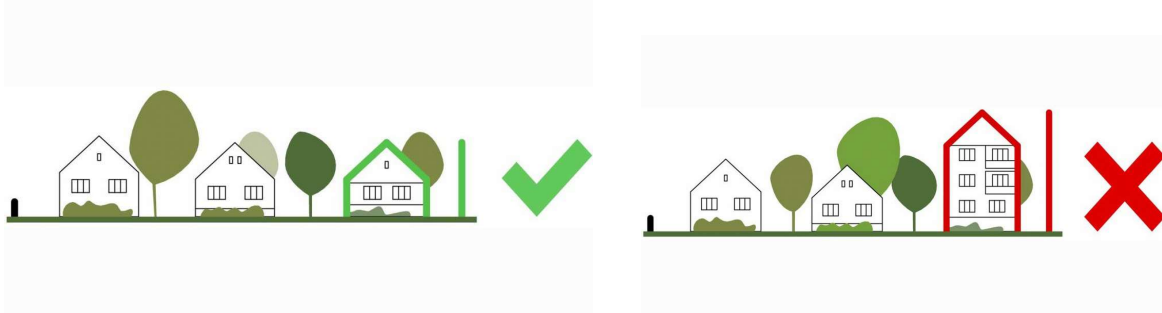
Telepítés

Az előkert méretét az utcaszakaszon kialakulnak megfelelően ajánlott megállapítani

Magasság

Új beépítés esetében az utcaszakaszon meglévő épületek magasságához kell illeszkedjen az építendő épület magassága.

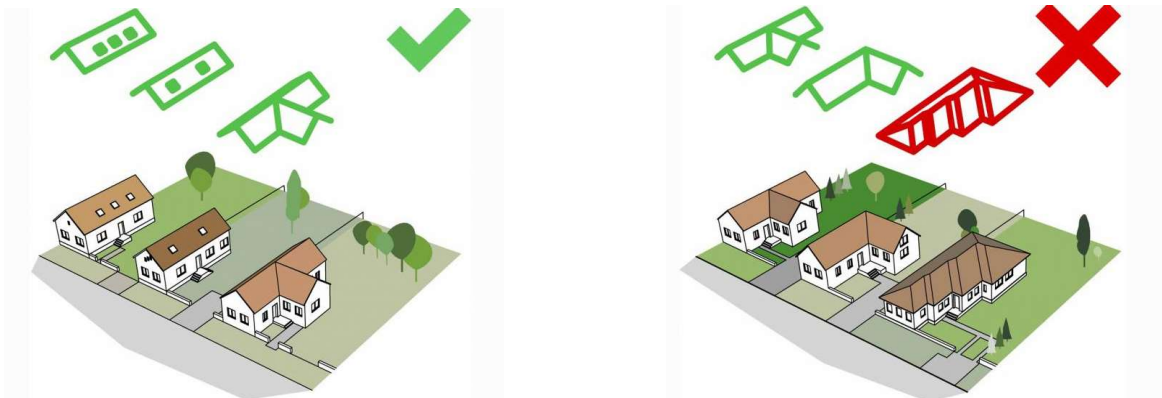
Tetőforma

A tetőforma és tetőgerinc az utcai, visszaépített épületrészen az eredetinek mindenben meg kell, hogy feleljen. Ezen a szakaszon tetőtér beépítés esetén amennyiben térdfal nem volt, azt nem lehet alkalmazni, a bevilágítást síkban fekvő tetőablakokkal kell megoldani.

Új beépítéseknél a tetőhajlásszög 35-45 fok között legyen.

Nem ajánlott az épület túlzottan tördelt, számtalan tetősíkból összeállított fedése.

Anyaghasználat, színek

A történeti településrészekben hagyományos építőanyagokat kell alkalmazni: simított vakolat, barnára pácolt fa nyílászárók. A tetőhéjazat hagyományos színű cserép lehet. A homlokzatok színezése törtfehér, halványsárga, halvány drapp lehet a hozzáillő színű keretézéssel.

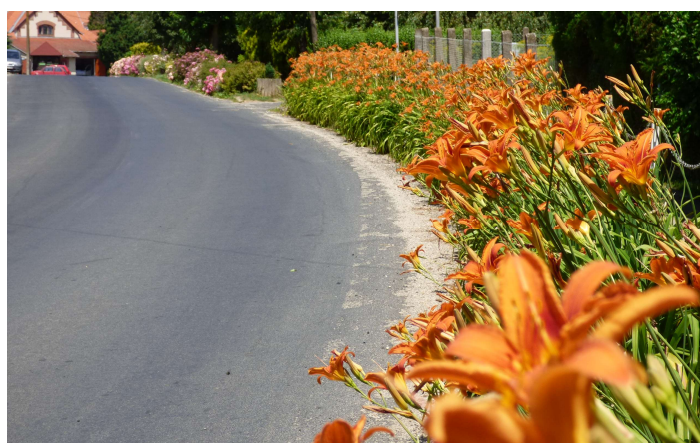
A nyílászárókat a hagyományosnak megfelelően a könyöklőpárkányig kell keretezni, félmagasságban abbahagyni nem ajánlott. A lábazat az utcai fronton kőburkolatú vagy simított beton lehet.

Műszaki berendezések

Műszaki berendezések, épületgépészeti elemek csak rejtetten jelenhetnek meg közterületről látható felületen..

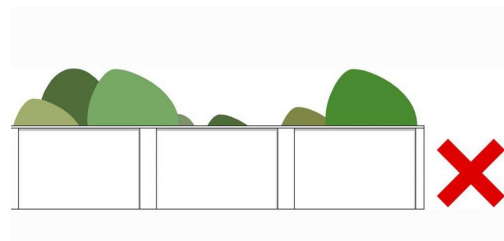
A történeti és átalakuló településrészekben, valamint a helyi védett épületek 20m-es körzetében a teljes település ellátását biztosító felszíni nergiaellátási és hírközlési sajátos építmények, műtárgyak nem helyezhetők el. Amennyiben műszaki okból létesítésük nem kerülhető el, abban az esetben a létesítmény sajátosságának megfelelően, utcaképhez illeszkedő épületen belül kell elhelyezni., vagy takaró növényzettel körbevenni, vagy terepszint alá (aknába) helyezni.

Kerítések, térfalak

Oszlopos, a lábazat felett áttört kerítés építése ajánlott, új sima vonalú tömör, zárt nem.

KERTEK

A kert a házhoz szervesen kapcsolódik, és egyben nyit a „külvilág” felé is. Minden téren többfunkciós, hiszen átmenet a természet és az épített között, kikapcsolódásunk, pihenésünk vagy éppen kisebb-nagyobb munkálataink helyszíne, reprezentatív és intim. Egyszóval a jó kert valóságos idilli hangulatot kelt a lakójában, csodálójában. Kialakításuk során számos tényezőt figyelembe kell vennünk. Egy kert lehet nagyon modern, de lehet rusztikus is vagy szép átmenet a kettő között. A lényeg, hogy megteremtse az összhangot a telken lévő épülettel, illetve a környező közterületekkel.

A hagyományos parasztkert több részre tagolható. Elöl, az arra sétálgató számára is akár látható udvarrészben a díszítése a hangsúly, ezután következik a gazdasági és a haszonkerti rész, amely rendszer az épületek kialakításával is összhangban áll. Mindez a hagyományok ápolása érdekében megőrzendő. Éppen ezért kertünk formálásakor törekedni kell e rendszer létrehozására, vagy legalább megidézésére.

Növényalkalmazásnál is számos szempontot kell figyelnünk. Próbáljuk megóvni telkünk régi, egészséges fáit, és hozzájuk igazodva ültessük az újabbakat. A fák között legyenek díszítőek, de a haszonkerti részben főként a különböző gyümölcsfajok – cseresznye, körte, szilva, alma – domináljanak. Ezek közül is részesítsük előnyben a környéken jellegzetes régi fajtákat: például almák közül a batult, a fehér pogácsalmát, vasalmát, babalmát, rétesalmát, tökalmát, leánycsöcsű almát, darázsalmát, körték közül búzaérő körtét, zöld körtét, téli körtét, szilvák közül a hosszú szilvát, a duránci szilvát, cseresznyék közül a fekete és fehér cseresznyét. Az őrési régi porták elmaradhatatlan eleme a szőlőlugas, amelyre direkt termő fajtákat - pl. Kormin, Othello, Izabella - futtatnak fel nagy kedvvel.

A ház körül általában több színben pompázó virágok nyílnak egyéni telepítési kedv szerint elegyítve. Az előkert gyakori elemei a rózsák, de fontos része az évelő és egyényári virágágyak is, amelyekben kedvelt fajok a tavasszal nyíló tulipánok, nárciszok, jácintok, nősziromok, a nyáron virágzó liliomok, lángvirágok, szarkalábak, rozsmaringok, zsályák, legényvirágok, büdöskék, petúniák, lepkevirágok, az őszirózsák. Az ablakokban virágládákban, cserepekben muskátlik virítanak. A cserjék is fontos szerepet töltenek be a kertben: háttérrel adnak, kiemelik egy-egy díszesebb növény szépségét és eltakarják a palástolandó részeket. A falusi kertek cserjéi kevésbé igényesek, mégis mutatós a virágaikkal, termésükkel, őszi lombozatukkal vagy éppen örökzöld leveleikkel emelik a kert szépségét. A bokrok közül is a paraszti kertekben gyakran alkalmazottak közül

válasszunk. A bejárat, ablakok közelébe, a tornác és a terasz előtt helyet kaphat a babarózsa, a bazsarózsák, levendulák, az árnyékosabb részeken a hortenziák és páfrányok, az oldalhatárokra orgonák, labdarózsák, mályvacserjék, nyári orgonák. Fenyő telepítésével óvatosan kell bánni, lehetőleg kerüljük a városi kertekre jellemző tuja sövények telepítését. Helyettük inkább virágos cserjékből alakítsunk ki térhatároló sövényeket.

Vigyázzunk a megfelelő méretekre, hogy a választott növény mérete később se jelentsen fenntartásbeli, funkcionális és egyéb problémákat. A kertben fontos az árnyékos és napos területek kialakítása. Figyeljünk házunk és kertünk tájolására, és próbáljuk igényeinknek megfelelően hozzáigazítani a kialakítandó funkciókat.

A kertünk csinosítgatása mellett ne feledkezzünk meg a házunkról sem. A tornácos, szép fehérre meszelt házakon igazán mutatós egy-egy virágláda, cserepes muskátli. Ezek a kis apróságok nem jelentenek sokkal több erőfeszítést, mégis rendkívül gondozottá, ápolttá és igényes megjelenésűvé varázsolják házunk és szűkebb környezetét.

A kerti építmények – lugasok, autóbeállók, tűzrakók, szerszámtárolók, fedett kiülők – a főépületnél alkalmazott anyagokból illetve az épülettel harmonizáló anyagokból épüljenek. Kerüljük a hivalkodó színeket. A burkolatok illeszkedjenek az épülethez, és lehetőleg vízáteresztőek legyenek. A hagyományos falusi kert fő burkolata a téglaváltó volt. Ma már széleskörű választék áll rendelkezésre fagyálló téglákból, illetve téglaszerű betonelemekből. A szegélyek is harmonizáljanak a burkolat anyagával.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRESZEK

Thököly Imre utca

Táncsics Mihály utca

Telepítés

A lakóegység átépítése esetén az előkert méretét az utcaszakaszon kialakulnak megfelelően kell megállapítani. Az utcai homlokzat szélessége keskenyebb telkeken az országos előírások szerinti oldalkert méretének megtartása mellett lehetséges érték, szélesebb telkeken legfeljebb 12,0m lehet.

Magasság

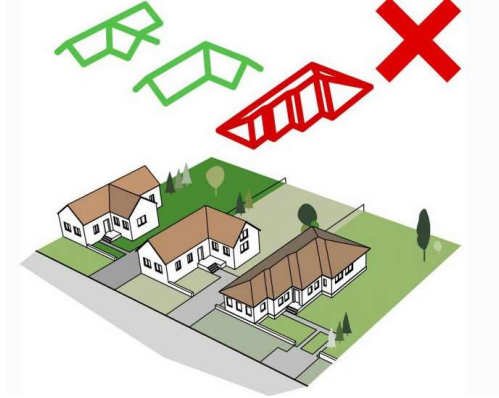
Új beépítés esetében az utcaszakaszon meglévő épületek magasságához kell illeszkedjen az építendő épület magassága.

Tetőforma

A tetőforma és a tetőhajlásszög az utcaszakaszon kialakulthoz illeszkedően határozandó meg. Tetőtér beépítés esetén az utcai tetőfelületen legfeljebb 2 síkban fekvő, vagy függőlegesen álló, tetőhéjazattal fedett kiugró ablaképítmény helyezhető el. A tetőhéjazat hagyományos színű cserép lehet.

Nem ajánlott az épület túlzottan tördelt, számtalan tetősíkból összeállított fedése.

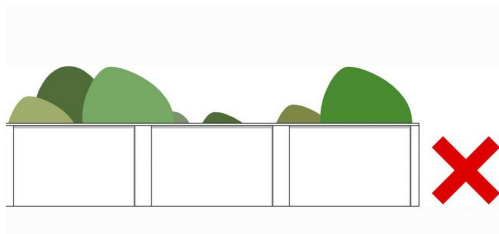

Anyaghasználat, színek

A homlokzaton is az általánosan használt építőanyagokat ajánlott alkalmazni, a lábazattól eltekintve legfeljebb kétféle burkolóanyag használatával. Az élénk, hivalkodó színezés nem engedhető meg.

Kerítések, térfalak

KERTEK

Míg a történeti településrészen a hagyományos háromosztatú kertek a jellemzők, addig az átalakuló településrészen a hagyományosak mellett már egyre több olyan kerttel lehet találkozni, ahol a díszkert funkció hangsúlyosabb, az állattartás, baromfiudvar hiányzik, kisebb a veteményes kerti rész, és gyakran hiányzik a jól elkülöníthető gyümölcsös.

A kert a mindennapi élet színtere. Kapcsolatot és egyben átmenetet képez a természet és az épített világ között. Fontos része az intimitás és reprezentativitás közti összhang megteremtése, a lakók igényének kielégítése, miszerint inkább díszítő vagy inkább haszoncélok vezérlik kialakítását. A díszes kertrészbe bátran válasszunk évelőket, hagymásokat, egynyáriakat, melyeket kis cserjékkel kiegészítve tehetünk még mutatósabbá. A megfelelő összhang megteremtésére figyeljünk a fajok választásakor, de ne féljünk a színes virágkavalkád kialakításától se. Egy szép előkert lehet kissé homogén színösszeállítású, de egyben változatos is, illetve lehet egymással harmonizáló, de mégis nagyon eltérő színű is. Egy szépen rendezett porta nem csak figyelemfelkeltő, hanem gondozójának öröm, felüdülés is, aki nem csak a munkát látja benne, hanem lelkesedéssel műveli és ápolja.

Egy szépen ápolott kert éke lehet a gyepek is, amely megfelelően gondozva, karakteres, könnyen kezelhető szegélyezéssel, mint például cserjékkel, letisztult, mégis elegáns külsőt kölcsönöz kertünknek. A túlzott szabályosság érzetének elkerülésére érdemes néhány színesen virágzó évelőt, fás szárút alkalmazni. Az árnyas kiülők is lehetnek a kert díszei. Célszerű árnyas helyre telepíteni, így jobban tudja tölteni funkcióját.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A szántóföldi művelésre kedvezően hat a kisebb-nagyobb fás, cserjés sávokkal való tagolás. A nagyobb táblák közötti erdősávok növelik a terület fajgazdagságát, élőhelyet nyújtva számos növény- és állatfaj számára, változatosabbá teszik a táj képét, tagolnak, s nem utolsó sorban mikroklímájukkal, és szélirányba történő telepítés során szélmérséklő hatásukkal védik a veteményt. A jelentősebb földutak fásításának több évszázadra visszanyúló hagyományai vannak. Az uradalmi majorokhoz vezető utakat fasorok kísérték. Erre a célra gyakran telepített fafaj volt a tölgy, a kislevelű hárs és a juhar. A főbb földutak fásításával nemcsak kellemesebbé tehetjük a rajtuk való közlekedést, hanem kedvezőbb látványok kialakulását is elősegíthetjük. Az egyes védettségek alatt álló területeket óvni kell az idegenhonos fajoktól. A Natura 2000-es oltalom alatt álló területeken szükséges megakadályozni az idegenhonos és inváziós fás- és lágyszárúak megtelepedését, terjedését.

KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

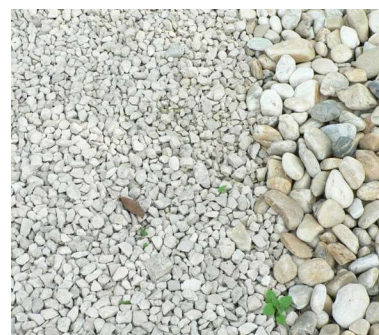
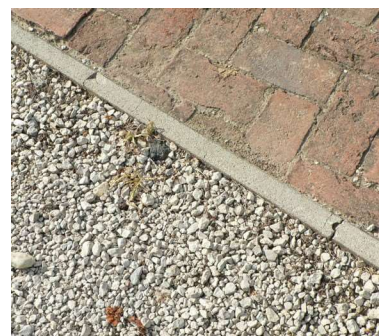
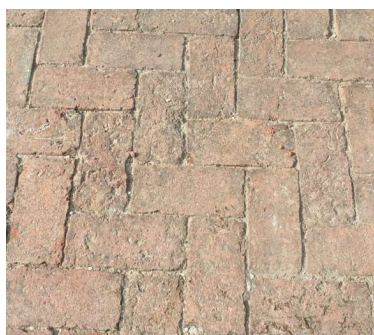
UTCÁK, TEREK, KÖZPARKOK,
KÖZKERTEK

Egy település életében kiemelten fontos a közparkok, közkertek, közhasználatú zöldfelületek szerepe. Ugyan egy faluban van lehetőség a szabadban való időtöltésre, hiszen erre megfelelő alapot nyújt a kert, mégis szükség van a közösségi terekre, közkertekre, közparkokra, amelyek egy része lehetőleg minél „zöldebb” legyen. Sok esetben e területeken állnak magányosan vagy kisebb csoportokban különféle, idős fák, amelyek karakteres megjelenésükkel uralják a teret, meghatározó látványt nyújtanak.

Számos esetben összekapcsolódik a zöldfelületi szerepkör egy-egy emlékhellyel, vagy valamilyen jelentős objektummal, mint például szobrokkal, emléktáblákkal. Ezek jelenléte előnyös, hiszen így kicsit jobban megnőhet a látogatottságuk ezen parkoknak, akár átutazók által is. E területen érdemes díszes kiültetést alkalmazni, amely impozáns megjelenésével figyelemfelkeltő, reprezentatív külsőt kölcsönöz.

Utcák, terek kialakításánál elsődleges szempont az egységes, karakteres utcakép megalkotása. Ennek elérése érdekében igazodjunk a már kialakult arányokhoz. Burkolt pihenőterek létrehozásával, egységes utcabútorzat - padok, hulladékgyűjtők, kerékpártartók, információs táblák - elhelyezésével nagyban segítjük a harmonikus utcakép kialakulását. Ezen bútorok anyaga, formavilága és színe is igazodjon a település jellemző karakteréhez. Például egy népi hagyományokhoz erősen kötődő település bátran használhat virágmotívumos alakzatokat tábláin. A különböző burkolattípusoknak meghatározó szerepe van a településképbén. Egy döntően történeti településrészekből álló falu esetében a legcélszerűbb rusztikus, enyhén koptatott, nem túl harsány színű burkolattípusokat választani. A téglá teljesen ideális választás erre. Ahol a használat módja lehetővé teszi, illetve fenntartás szempontjából sem jelent problémát érdemes szórt burkolatokat alkalmazni.

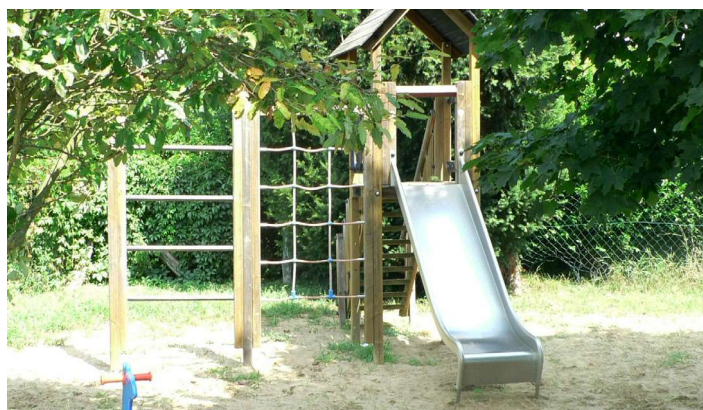

A közterületek, közparkok növényválasztásánál kiemelt szempont a fenntarthatóság. El kell dönteni, hogy mennyit, hogyan, milyen eszközökkel szeretnénk parkjainkra fordítani? Ehhez mérten kell válogatnunk a kínálatból. Figyelembe kell venni természetesen a hely adottságait is, akár a talaj, kőzet, fekvés szempontjából. Egy nagy nyílt gyepfelület is szépen mutat a közterületeken, de díszesebb részekre is mindig igény van. Kell a szemnek a szép látvány, ezért bátran alkalmazhatunk rózsákat, virágzó évelőket. Igyekezzünk úgy ültetni az egyes fajokat, hogy virágzásuk idején ideálisan kiegészítsék egymást, illetve hogy minél tovább tartson e periódus.

Mind kertjeinkben, mind a közterületeken meg kell előzni az idegenhonos inváziós fajok megtelepedését és esetleges terjedését, hiszen ezek kiszorítják a honos növényeinket. Ennek érdekében figyelni kell a különböző rendeleteket, előírásokat.

Az utcabútorok kiválasztásánál mindig törekedjünk az összhangra. Egy kisebb településnek is lehet jelentős közterületek, közparkja. Feldobhatjuk a képet egy-egy műves, a park jellegéhez illő kandeláberrel vagy kis hidakkal, átkelőkkel, csobogókkal, kis szökőkutakkal. Gondolni kell a kicsikre is. Egy közpark nem egy funkcióval bír, minél többel töltjük fel, annál működőképesebb. Egy-egy játszóeszköz kihelyezése is történhet esztétikusan.

Utcafásítás nehéz feladat, főként egy olyan településen, ahol kevés lehetőség bontakozik rá: szűk keresztmetszetű utcák, légvezetékek, egyéb közművek akadályozzák a faültetést. Ahol lehet, ott viszont érdemes sorfákat alkalmazni. A kiválasztás során több tényezőt is figyelembe kell vennünk. Egyrészt fontos ismerni a terület jellegét, tulajdonságait, illetve az ültetendő fafaj igényeit: mennyire tűri a szárazságot, érzékeny-e betegségekre, kórokozókra, vannak-e különleges igényei? A megfelelő növények kiválasztásánál és alkalmazásánál figyelni kell a közlekedésbiztonsági szempontokra, a légvezetékekre, a földben lévő közművezetékekre, valamint szem előtt kell tartani a szükséges utcai őrsvetélyt. Ez utóbbi főként szűk utcák esetében lényeges. Az egyes utcákban nem csupán dísnövényekből alkothatunk fasorokat, jellegzetes gyümölcsfákból is lehet igényes közterületi kiültetést létrehozni, hiszen minden évszakban más-más képet nyújtanak, virágokkal, lombjukkal, termésükkel, eltérő habitusukkal is díszítenek. Ebben az esetben viszont törekedjünk a fenntartási problémák elkerülésére: ne a legforgalmasabb utcákba telepítsük a sok-sok termést hozó fajokat. A növények kiválasztásánál szempont legyen az ellenállóság kérdése is, hogy az egyes betegségek, kártevők ne okozzanak a fák életében meghatározó károkat. Hasonlóan kertjeinkhez, az utcára is a környéken jellegzetes fajok, tájfajták közül válogassunk.

FÉNYSZENNYEZÉS

Napjaink egyre fokozódó jelensége a fényszennyezés, a túlzott ki- és megvilágítás. Az alapvető biztonsági szempontok és a funkcionális szerepkör kielégítése, betöltése mellett egyre hangsúlyosabb az esztétikai élmények képzése is. Ennek során egyre több és több, minél inkább erős fényerejű fényforrásokat alkalmazunk olyan helyeken is, ahol feltétlen szükség nincs rá. A fényszennyezés elsősorban az élővilágot érinti kedvezőtlenül: megzavarja az egyes éjszakai állatok természetes életmódját. Természetesen nem szabad elfeledkeznünk a csillagos égboltról sem, mely túlzott kivilágítás esetén nem élvezhető. Gondoljunk csak a nagyvárosainkra, kisvárosaink főként sűrűn beépített részeire, ahol az erős éjszakai fény miatt nem csodálhatjuk az égboltot. Vidéken, faluhelyen mennyivel könnyebb a helyzet, hiszen ott gyéresebb beépítéssel, közvilágítással, kevesebb üzlettel arányosan kisebb az éjjeli pluszfény jelenléte. Mindez viszont csak akkor érvényesül, ha megtartjuk a javasolt előírásokat, hiszen a vidéki települések is könnyen átalakulhatnak a városokat jellemző negatív irányba, amelynek megelőzése a mi feladatunk.

Kerüljük el az 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmazó hideg, fehér fényű világítást. Ügyeljünk arra is, hogy a világítótestek mindig az aktuálisan megvilágítandó elemre, elemekre irányítsák a fényt, "ne szórják" feleslegesen más irányba. Az utcákat lehetőségeinkhez mérten egyenletesen világítsuk meg, viszonylag kicsi intenzitással. Érdeemes a kültéri világítást a használat idejéhez igazítani. Ennek értelmében azon órákban, mikor nagyon kevés, vagy akár elenyésző a használat, sokkal kevesebb fényre van szükség. A fénykibocsátás csökkentésével jelentős megtakarítások érhetők el.

6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés) kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Szépen felújított régi ház

Szépen felújított ház utcai homlokzata

Új, sikeres házak

Az őrségi hagyományos kódisállásos házak formavilágát mai építési technológiára és esztétikai igényekre átfogalmazott lakóépület homlokzata

és oldalnézete

Kedvező arányú és nyílászáró elrendezésű véghomlokzat és udvari bejárat

Csonkakontyos utcai homlokzat földszinti és tetőtéri ablakkal

Egyszerűen szerkesztett arányos utcai homlokzat

Tetőtéri ablakok

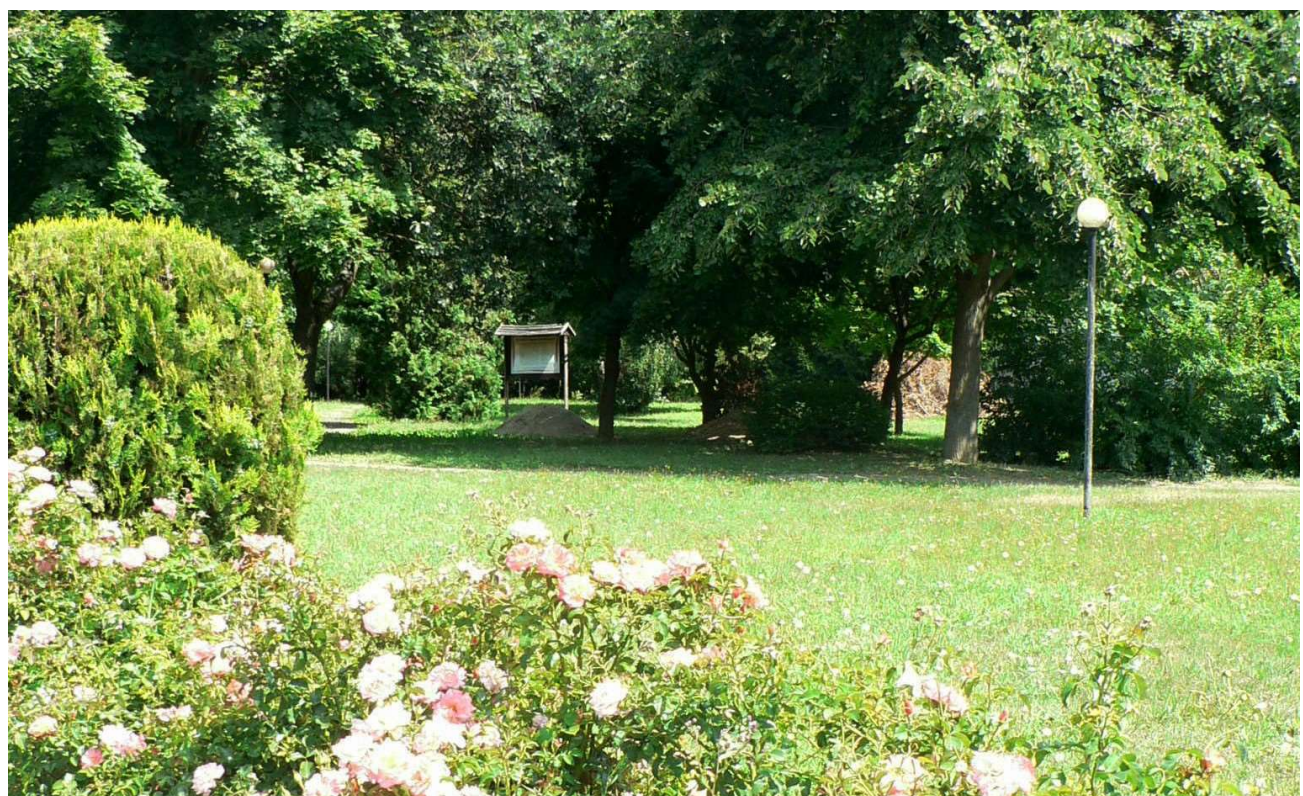
Kerítés

KERTEK

ZÖLDFELÜLETEK

IMPRESSZUM

Készítette:
Godavszky Beáta Szily
Adrien
Varga Dalma

Fotó:
Godavszky Beáta, Szily Adrien